

AE-641

M.A. (Previous)
Term End Examination, 2016-17

SANSKRIT

Paper - II

व्याकरण, भाषा विज्ञान, पालि तथा प्राकृत

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 100
[Minimum Pass Marks : 36

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. (क) अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः सुत्रयोर्व्याख्या
विधेया : 10
 - (i) प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाण वचनमात्रे प्रथमा
 - (ii) ह्रकोरन्यतस्याम्
 - (iii) वारणार्थानामीप्सितः
 - (iv) निमत्तात् कर्मयोगे
- (ख) सूत्रनिर्देशपूर्वक कयोश्चिद् द्वयोः सिद्धिः कार्या : 10
 - (i) हरिभजति

(2)

(ii) रामेण बाणेन हतो बाली

(iii) अक्षणाकाणः

(iv) स्थाल्यां पचति

2. (क) भाषायाः स्वरूपोद्गमौ विवेचनीयौ। 10

अथवा

भाषाविज्ञानस्य क्षेत्रं प्रतिपादनीयम्।

(ख) ध्वनीनां वर्गीकरणं कार्यम्। 10

अथवा

अर्धतत्त्वं सम्यक् वर्णयत।

3. (क) भाषाया आकृतिमूलकं वर्गीकरणं समीक्ष्यताम्। 10

अथवा

वैदिकसंस्कृतं लौकिकसंस्कृतयोर्तुलनाकार्या।

(ख) अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः रूपरी टिप्पणी
विधेया : 10

(i) बोली

(ii) ईरानी साखा

(iii) लिपि

(iv) विभाषा

(3)

4. (क) अधोलिखितेषु कावपि द्वयोः व्याख्येयौ : 15

- (i) सद्भा बीजं तपो बुद्धिं पञ्चा में
युगनङ्गलं ।
हिरी ईसा मनो योत्तं सति मे फालपाचनं ॥
- (ii) मधुवा मज्जति बालो याव पापं न पचति ।
यदा च पचति पापं बालो दुःखं
निगच्छति ॥
- (iii) उभो पि नेत्रा नयना, अन्धा उपहता मम ।
एकं में नयनं देहि त्वं पि एकेन यापय ॥
- (iv) अपुत्तकं घरं सुज्जं रट्ठं सुज्जं अराजकं ।
असिप्पस्स मुखं सुज्जं सब्ब सुज्जं
दलिददत्तं ॥

(ख) उपर्युलेषु कस्यचिदेकस्य संस्कृच्छाया लेख्याः 5

5. (क) अधस्तनेषु कौचिद् द्वौ व्याख्येयौ : 15

- (i) अमिअं पाउअकव्वं पढिउं सोउं अजेण
आणन्ति ।
कामस्स तत्तन्तिं कुणन्ति ते कहँण
लज्जन्ति ॥
- (ii) गुणिणो विहवारुदाण विहविणो गुरुगुणाण
णहु किंपि ।
लहुअ च्चिअ आण्णोण्णं गिरीण जे मूल
सिहरेषु ॥

(4)

(iii) पञ्चज्जण जेण मालिदा इत्थिअमालिअ
नाम लक्खिदे ।

अबलेअ चण्डाल मालिदे अवशं
शे णल शग्ग शाहदि ॥

(iv) जो धम्मत्थो जीवो सो रिउ वग्गे विकुणइ
खमभावं ।

ता पर दव्वं बज्जइ जणणि समं गणइ पर
दारं ॥

(ख) उपर्युक्ताषु कस्यचिदेकायाः संस्कृच्छाया लेख्या । 5